

MILJÖFÖRVALTNINGEN

Samordnad tillsyn inom Tryggare Malmö 2025

För ett rättvist och tryggt Malmö

Diarienummer: MN-2026-891

Malmö stad

Författare: Enheten för trygghet och samordnad tillsyn
Joel Persson

Avdelning: Avdelningen för livsmedelskontroll

Datum: 2026-01-26

Diarienummer: MN-2026-891

Förvaltning: Miljöförvaltningen, Malmö stad

Foto: Miljöförvaltningen

Inledning

Tryggare Malmö är en del av Malmö stads särskilda satsning för att öka trygghet och säkerhet i staden genom samverkan mellan kommunala och statliga myndigheter. Samarbetet har visat sig vara ett effektivt verktyg i brottsförebyggande arbete. Med gemensamma kontroll- och tillsynsinsatser har myndigheterna lyckats rå på oseriösa och otillåtna verksamheter och aktörer som annars hade sluppit undan. Genom myndighetsgemensamma tillsynsinsatser och etablerade kanaler för informationsöverföring mellan myndigheter har nya arbetsmetoder kunnat utvecklas i trygghetsarbetet.

I Malmö och i alla andra svenska städer, finns utmaningar med oseriösa och illegala företag och organisationer som inte följer gällande lagstiftning. Dessa verksamheter har negativ påverkan på samhället på flera olika sätt, dels i form av upplevd otrygghet för de som bor och lever i staden, dels till osund konkurrens för företag och verksamheter. Med myndighetsgemensamma tillsynsinsatser som verktyg kan oseriösa och olagliga aktörer hindras från att etablera sig på marknaden och seriösa aktörer slipper trängas undan på grund av osund konkurrens.

De medverkande myndigheterna konstaterar att samarbetet är särskilt effektivt för att komma åt oseriösa och otillåtna verksamheter som bidrar till osund konkurrens, fusk, organiserad brottslighet, företag som används för att dölja annan brottslighet, riskmiljöer för människohandel och människoexploatering, kriminell ekonomi och välfärdsbrottslighet. Dessa verksamheter förekommer till exempel i byggsektorn, fastighetsbranschen, restaurangbranschen och inom handeln. Samarbetet Tryggare Malmö har under 2025 genomfört tillsynsinsatser riktat mot:

- Fordonsbranschen
- Livsmedelsfusk
- Butiks- och varutillsyn
- Massage- och frisörsalonger
- Avfallsverksamheter
- Transportörer och speditörer
- Olovliga boenden
- Offentliga och illegala lokaler

Återkommande samarbetspartners i Tryggare Malmö är miljöförvaltningen, stadsbyggnadskontoret och arbetsmarknads- och socialförvaltningen i Malmö stad tillsammans med Räddningstjänsten Syd, Polismyndigheten, Arbetsmiljöverket, Skatteverket, Kronofogden, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Tullverket. Arbetet leds och samordnas av miljöförvaltningen.

Varje myndighet och förvaltning har egen lagstiftning att utgå ifrån, men genom samarbete och med målet att öka tryggheten för Malmöborna når vi längre. Med en gemensam verktygslåda får arbetet större effekt än om varje myndighet agerar ensam. Tillsammans når vi längre.

Innehållsförteckning

Inledning	3
Sammanfattning	5
1. Tryggare Malmös roll i det brottsförebyggande arbetet	7
2. Resultat	8
2.1 Större myndighetsgemensamma operationer	8
2.2 Fordonsbranschen	9
2.3 Livsmedelsfusk	10
2.4 Butiks- och varutillsyn	10
2.5 Massagesalonger	11
2.6 Frisörsalonger	11
2.7 Avfallsverksamheter	12
2.8 Transportörer och speditörer	13
2.9 Olovliga boenden	14
2.10 Offentliga och illegala lokaler	15
3. Reflektioner och slutsatser	16
3.1 Kommunens roll i det brottsförebyggande arbetet	16
3.2 Delgivning	16
3.3 Geografiska begränsningar och kontroller mellan kommuner och landsgränser	17
4. Referenser	18
4.1 Källförteckning	18

Sammanfattning

Under 2025 har 412 myndighetsgemensamma tillsynsinsatser genomförts inom Tryggare Malmö, vilket har resulterat i över sammanlagt 726 åtgärder från miljöförvaltningen, stadsbyggnadskontoret och arbetsmarknads- och socialförvaltningen, Räddningstjänsten Syd, Polisen, Arbetsmiljöverket, Skatteverket, Kronofogden, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. En betydande del av inspektionerna har genomförts i områden där den upplevda otryggheten är högre.

Flera större operationer har genomförts under året på initiativ från Polismyndigheten, exempelvis:

- Operation Gripen – 130 kontroller under fyra dagar som resulterade i minst 168 åtgärder och 7 300 000 kronor i sanktioner och viten
- Operation Höstlöv - 18 kontroller under en dag som resulterade i minst 33 åtgärder och 838 000 kronor i sanktioner och viten
- Operation Höstvind - fyra kontroller under en dag som resulterade i minst 26 åtgärder och 1 428 000 kronor i sanktioner och viten
- Operation Flis – fyra kontroller under en dag som resulterade i minst 14 åtgärder och 584 000 kronor i sanktioner och viten

Utöver dessa operationer har Tryggare Malmös tillsyn genererat följande i urval:

- Total mängd stoppade livsmedel (förbud och omhändertagande): 12 775 kg
- Antal förbud gällande olovligt boende eller bostäder som upphört: 87 st.
- Total summa för miljöstraffavgifter gällande osäkra kosmetiska och kemiska produkter: 670 000 kronor
- Total summa för byggsanktionsavgifter gällande olovligt byggande: 4 760 673 kr.
- Total summa för vitesutdömanden gällande olovligt byggande: 10 060 000 kr.
- 28 ärenden om misstänkta felaktiga utbetalningar av kommunalt stöd
- Totalt 5 åtalansmälningar inom fordonsbranschen
- Totalt 65 000 kronor i miljöstraffavgifter och två åtalansmälningar vid tillsyn av transportörer och speditörer
- Utdömande av vite på totalt 1 275 000 kronor gällande överträdelser av lagen om tobak och liknande produkter
- Antal samlingslokaler som upphört med stöd av Plan- och bygglag (2010:900): 17 st.
- Mer än 90 anmälningar om misstänkt människohandel till polisen (sedan 2022).

Det finns fortsatt skäl att understryka betydelsen av den kommunala verktygslådan i det arbete mot arbetslivskriminalitet som bedrivits inom ramen för regeringsuppdraget mot arbetslivskriminalitet även under 2025. De kommunala verktygen utgör en central, och i vissa fall avgörande, del i arbetet med att öka tryggheten och minska brottsligheten samt motverka välfärdsbrott och människoexploatering.

Arbetet präglas fortsatt av flera utmaningar. Handel mellan företag sker över kommun-, region- och ofta även nationsgränser, medan de kommunala

kontrollmyndigheternas register är begränsade till den egna kommunens geografiska område. För Malmö tillkommer särskilda utmaningar i form av äldre industriområden som förlorat sin ursprungliga funktion i takt med minskad efterfrågan på industrilokaler och där stadsutvecklingen inte hållit jämna steg. I dessa områden finns en ökad risk för att oseriösa fastighetsägare och verksamheter etablerar sig, vilket kan leda till problem till följd av bristande kunskap om, eller ovilja att följa, gällande lagstiftning. Behovet av tillsyn inom dessa områden är därför fortsatt stort.

Miljöförvaltningen konstaterar även att många så kallade ljusskygga verksamheter, och i vissa fall även fastighetsägare, ofta använder avancerade brottsupplägg som försvårar tillsyn och utredning. Detta kan exempelvis ta sig uttryck i oklara bolagsstrukturer, frekventa bolagsbyten, felaktiga bolagsadresser och användning av så kallade målvakter. Ett ytterligare hinder är att verksamheter medvetet fördröjer utredningar och beslutsprocessen genom att underlåta att underteckna delgivningskvitton, vilket tvingar miljöförvaltningen att tillämpa alternativa och i vissa fall mer tidskrävande metoder.

1. Tryggare Malmös roll i det brottsförebyggande arbetet

Grov organiserad brottslighet brukar ofta förknippas med gängkriminalitet, kriminella grupperingar, skjutningar och öppen narkotikahandel. Den här typen av brottslighet är ofta den som det rapporteras mest om i medierna. Samtidigt finns det idag alltmer som indikerar att grov organiserad brottslighet ofta har förgreningar ner till olika typer av näringsverksamheter, vilket sällan allmänheten känner till (Brå 2010). Det kan exempelvis röra sig om människohandel, illegal arbetskraft, smuggel- och stöldgods, livsmedelsfusk och miljöbrott (Polismyndigheten 2025). Brottsförebyggande rådet beskriver denna typ av brottslighet som sker under ytan som den ”tysta” och bygger på att tillgodose marknadens behov och intressen (Brå 2010). Allmänheten har sällan vetskap om vad som sker i det ”tysta” eller en näringsverksamhets eventuella kopplingar till grov organiserad brottslighet eller annan typ av brottslighet. Detta skapar en marknad där dessa näringsverksamheter etableras och där utbudet och efterfrågan genererar deras inkomster, vilket leder till osund konkurrens. (Brå 2010).

Det är dessa verksamheter som den samordnade tillsynen inom Tryggare Malmö fokuserar på. Tryggare Malmö har därmed en viktig roll i det brottsförebyggande arbetet eftersom den ökade synligheten höjer medvetenheten och sannolikheten för medborgare att upptäcka och anmäla brott. Tillsynen används för att upptäcka illegala verksamheter eftersom dessa anses ha en stark koppling till otrygghet och osund konkurrens.

2. Resultat

Ett urval av resultatet från 2025

- Total mängd stoppade livsmedel (förbud och omhändertagande): 12 775 kg
- Antal förbud gällande olovligt boende eller bostäder som upphört: 87 st.
- Total summa för miljöstraffsavgifter gällande osäkra kosmetiska och kemiska produkter: 670 000 kronor
- Total summa för byggsanktionsavgifter gällande olovligt byggande: 4 760 673 kr.
- Total summa för vitesutdömanden gällande olovligt byggande: 10 060 000 kr.
- 28 ärenden om misstänkta felaktiga utbetalningar av kommunalt stöd
- Totalt 5 åtalansmälningar inom fordonsbranschen
- Totalt 65 000 kronor i miljöstraffsavgifter och två åtalansmälningar vid tillsyn av transportörer och speditörer
- Utdömande av vite på totalt 1 275 000 kronor gällande överträdelser av lagen om tobak och liknande produkter
- Antal samlingslokaler som upphört med stöd av Plan- och bygglag (2010:900) : 17 st.

2.1 Större myndighetsgemensamma operationer

Under året har flera större insatser utförts på initiativ av Polismyndigheten där Tryggare Malmö har varit en stor del av planering, samordning och utförande. Insatserna har syftat till att öka tryggheten i Malmö genom att motverka kriminell ekonomi och osund konkurrens samt att stoppa felaktiga utbetalningar för att förhindra välfärdsbrott. Ett annat syfte med insatserna har varit att öka myndigheternas synlighet runt om i staden.

Miljöförvaltningens analys av den här typen av större och mer omfattande insatser är bland annat att kontroll från alla medverkande myndigheter är nödvändig för att få fler att göra rätt och därmed skapa förutsättningar för likvärdig konkurrens mellan företag.

Totalt har fem större insatser i staden genomförts. Ett av dem är operation Gripen i september. Operation Gripen pågick under totalt fyra dagar. Kontrollerna utfördes både på helgen, kvällar och under dagtid. Totalt genomfördes 130 myndighetsgemensamma kontroller vilket resulterade i över 150 åtgärder och drog in cirka 7 350 000 kronor genom bland annat stoppade utbetalningar, sanktionsavgifter, omhändertagna varor och utdömande av viten. Medierapportering, både positiv och negativ, är ofta något som följer större insatser. Malmöpolisen gjorde ett Facebook-inlägg om operation Gripen som blev ett av deras mest uppmärksammade inlägg under året med många positiva kommentarer om att man uppskattar den typen av insatser.

2.2 Fordonsbranschen

I fordonsbranschen ingår fordonsverkstäder, biltvättar, fordonslackerare, rekonditionering samt däckservice och -byte. Inom branschen ryms även nedskräpning i form av uttjänta fordon. Under 2025 har totalt 42 verksamheter varit föremål för myndighetsgemensamma tillsynsbesök.

Inom branschen är det fortsatt vanligt med olika typer av arbetslivskriminalitet och välfärdsbrott. Det finns även indikatorer på människoexploatering, med till exempel arbetstagare utan tillstånd att vistas och arbeta i Sverige. Det är inte ovanligt att verksamhetsutövare påstår att de bedriver hobbyverksamhet och på så sätt försöker kringgå lagstiftningen. Det kan finnas många personer på plats i verksamheten i samband med ett tillsynsbesök, där samtliga uppger att de inte är anställda. Eftersom flera utbetalande myndigheter medverkar inom Tryggare Malmö kan dessa individer utredas, vilket vid flera tillfällen lett till stoppade utbetalningar och dessutom krav på återbetalning. Det händer även att personer i verksamheterna uppger att de enbart är vänner som hjälper till men inte arbetar där. En indikator på bristande lagefterlevnad är även de jämförelsevis låga priser som verksamheterna håller.

Att verksamheter inom fordonsbranschen dessutom byter verksamhetsutövare och personal är heller inte ovanligt. Eftersom kunskapen kring de lagar och regler som gäller inte hinner byggas upp hos en verksamhetsutövare innan en ny tar över lokalen påträffar Tryggare Malmö ofta samma brister som vid tidigare tillsynsbesök.

Miljöförvaltningens resultat 2025

- 29 ansökningar om utdömande av vite motsvarande totalt 389 000 kronor,
- 3 åtalsanmälningar för att avfall lämnats till icke godkänd mottagare,
- 3 åtalsanmälningar om otillåten miljöverksamhet (demontering, samt anmälningspliktig verksamhet lösningsmedel/lackering),
- 1 miljö sanktionsavgift för utebliven rapportering till avfallsregistret

Ett återkommande problem är ansamlingar av uttjänta eller övergivna fordon, ofta med ägare som inte tar ansvar för fordonen, eller där ägarbyten inte fullföljts. Miljöförvaltningen gör regelbundet uppsökande tillsyn för att hitta sådana platser. När uttjänta fordon upptäcks på en fastighet kontaktas varje fordonsägare, eftersom det endast är ägaren som har rätt att flytta fordonet. I flera ärenden har det dock varit omöjligt för förvaltningen att få tag på ägaren, vilket har lett till åtgärdsbeslut eller föreläggande om att inkomma med uppgifter. Under året har många av miljöförvaltningens ärenden som gällt nedskräpning rört just uttjänta fordon, där flera fordonsägare fått beslut om att lämna sina fordon till en godkänd mottagare då de bedömts vara uttjänta. I många fall är detta ett effektivt tillvägagångssätt och resultatet blir att fordonen generellt omhändertas inom några månaders tid. Miljöförvaltningens arbete mot nedskräpning i form av uttjänta fordon har resulterat i 23 beslut om förelägganden förenade med viten om att vidta åtgärder och komma in med uppgifter och fem ansökningar om utdömande av vite motsvarande totalt 30 000 kronor.

2.3 Livsmedelsfusk

Inom livsmedelsbranschen är det fortsatt vanligt med olika typer av arbetslivskriminalitet och välfärdsbrott hos flera av de livsmedelsgrossister som besöks. Inom branschen finns även indikatorer på människoexploatering med till exempel arbetstagare utan tillstånd att vistas och arbeta i Sverige. I livsmedelsbranschen upptäcks individer som tillskansar sig olika typer av bidrag på felaktiga grunder, vilket utreds av berörda myndigheter. Vid flera tillfällen har tillsynen lett till stoppade utbetalningar och dessutom krav på återbetalning.

Fusket som livsmedelsinspektörerna i Tryggare Malmö upptäcker och arbetar mest med är den grå och svarta marknaden. Genom spårbarhetskontroller i form av fakturagranskning och annan dokumentgranskning av varor upptäcks oregistrerade livsmedelsverksamheter, svarthandel och stöldgods.

Miljöförvaltningens resultat 2025

- 21 beslut om förbud mot utsläppande av livsmedel på totalt 10 264 kg,
- 14 beslut om omhändertagande av livsmedel på totalt 2 511 kg,
- Fyra förbud mot hantering av livsmedel,
- 14 beslut om sanktionsavgift på totalt 181 237 kronor,
- 2 ansökningar om utdömande av vite på totalt 55 000 kronor,
- 5 beslut om tillfällig stängning av livsmedelsverksamhet,
- 1 åtalsanmälan.

2.4 Butiks- och varutillsyn

En viktig del av varutillsynen är att kontrollera att lagstiftning kring försäljning av tobak följs, med särskilt riktat fokus på att barn och unga inte ska ha tillgång till tobaksprodukter eller andra berusningsmedel som exempelvis lustgas. Det kan handla om försäljning av tobak till minderåriga, vilket tillståndsenheten vid arbetsmarknads- och socialförvaltningen i Malmö stad och Polismyndigheten samarbetar kring att stävja. Tillståndsenheten kan utreda om det finns fog för att neka eller dra in ett tillstånd att sälja nikotinprodukter. Brister som konstateras, eller observationer som görs av andra förvaltningar eller myndigheter inom Tryggare Malmö, kan vara en viktig del i dessa utredningar. Butiks- och varutillsyn görs i hela Malmö men prioriteras där den upplevda otryggheten är högre. Det är även vanligt att olika typer av arbetslivskriminalitet och välfärdsbrott, såsom bidragsbrott är kopplade till aktivitetsstöd.

För miljöförvaltningens del är fokus i första hand att säkerställa att Malmöborna har tillgång till säkra varor. Det kan handla om alltifrån kosmetiska och kemiska produkter till elektroniska apparater som säljs i Malmö. Miljöförvaltningen hittar regelbundet kosmetiska och kemiska produkter som inte uppfyller de krav som ställs i lagstiftningen. En del kosmetiska produkter som köps in från andra länder kan innehålla ämnen som är hälsoskadliga och som inte är tillåtna i kosmetiska produkter inom EU. Vissa ämnen som upptäcks i kosmetika vid våra inspektioner klassas som cancer- eller allergiframkallande, är skadliga för människans fortplantning eller kan orsaka mutationer. Vid dessa tillfällen har förvaltningen åtalsanmält verksamheten samt förelagt dem att destruera produkterna. Även läkemedel som inte är godkända av Läkemedelsverket har påträffats. Om de används eller hanteras på fel sätt kan de

orsaka stor skada för såväl hälsa som miljö. Den uppsökande tillsynen är därför viktig för att motverka att skadliga och osäkra produkter saluförs i Malmös butiker.

Miljöförvaltningens resultat 2025

Under 2025 har miljöförvaltningens tillsyn av varor i detaljhandeln inneburit att totalt 46 verksamheter har besökts, varav 42 besökts myndighetsgemensamt. Inspektionerna har resulterat i:

- 22 beslut om miljöstraffavgift – märkning av kemiska produkter på totalt 105 000 kronor,
- 26 beslut om miljöstraffavgift - märkning av kosmetiska produkter på totalt 805 000 kronor,
- 2 åtalansmälningar för försäljning utan tillstånd av särskilt farliga produkter
- 3 åtalansmälningar för miljöfarlig kemikaliehantering genom att ha släppt ut kosmetiska produkter i strid med ett förbud eller en begränsning.

2.5 Messagesalonger

Inom massagebranschen finns risk för människoexploatering och det är därmed motiverat att fortsätta prioritera myndighetsgemensam tillsyn inom branschen. Tillsynen sker tillsammans med bland annat Polisen, Skatteverket, Arbetsmiljöverket, Räddningstjänsten Syd, stadsbyggnadskontoret, samt Evonhusets regionkoordinatorer mot människohandel. Det är fortsatt vanligt att olovliga boenden finns i anknäpning till verksamhetslokalerna. Utöver brottslighet kopplat till människoexploatering finns omfattande brister inom verksamheterna som besökts, exempelvis dåligt anpassade lokaler, bristande ventilation, dålig hygien samt avsaknad av egenkontroll. Genom tillsynen inom Tryggare Malmö har sju verksamheter stängt under året.

Miljöförvaltningens resultat 2025

- 23 tips om människoexploatering eller välfärdsbrott
- 10 förbud gällande olovligt boende

2.6 Frisörsalonger

Inom frisörbranschen ser Tryggare Malmö tecken på osund konkurrens och kopplingar till organiserad brottslighet. För att uppnå långverkande effekter inom barberarbranschen finns fortsatt ett stort behov av att bedriva myndighetsgemensam tillsyn med myndigheter som kan motverka arbetslivskriminalitet, skattefusk och bidragsbrottslighet.

Under 2025 har Tryggare Malmö prioriterat tillsynen av barberare i de områden där den upplevda otryggheten är högre. Fokus har legat på verksamheter där tips eller annan information inkommit som indikerar att verksamheten är oseriös. Exempel på indikatorer på att verksamheten är oseriös kan vara väldigt låga priser, tips om smittspridning och minderåriga arbetstagare. Inom branschen råder dessutom stor brist på kunskap om miljölagstiftning. Under året har 21 inspektioner gjorts på frisörsalonger. Vid samtliga inspektioner har miljöförvaltningen antingen kunnat följa upp tidigare vitesförelägganden eller fattat nya vitesförelägganden med åtgärdskrav.

2.7 Avfallsverksamheter

Illegal avfallshantering är ett växande problem i Sverige. Mörkertalet anses vara stort och Polismyndigheten har konstaterat kopplingar till organiserad brottslighet som även innefattar bidragsbrott, skattebrott och penningtvätt (Polismyndigheten 2024). Avfallsbrottslighet räknas som den tredje största inkomstkällan för kriminella nätverk efter vapen och narkotika (Åklagarmyndigheten 2024). Exempel på avfallsverksamheter där det kan förekomma otillåten verksamhet är saneringsföretag som lagrar och transporterar avfall och verksamheter som samlar in och mellanlagrar avfall utan tillstånd eller utan att ha anmält sin verksamhet. Tillsynen utförs både genom tillsynsbesök tillsammans med andra myndigheter och genom skrivbordstillsyn.

Otillåtna avfallsverksamheter kan vara svåra att hitta och merparten av dem är ofta enskilda företag som endast har sin hemadress registrerad på verksamheten. Det är även vanligt att kontaktuppgifter saknas, vilket gör det svårt att hitta var verksamheten faktiskt bedrivs. Trots detta har 26 verksamheter som misstänkts bedriva otillåten avfallsverksamhet fått tillsyn under året, vilket resulterat i två beslut om miljöstraffavgift motsvarande 10 000 kronor, två åtalansmälningar om otillåten avfallstransport samt en åtalansmälning om otillåten miljöfarlig verksamhet.

Under 2025 har totalt 39 bygg- och rivningsarbeten besökts varav 15 besöktes myndighetsgemensamt. Branschen är prioriterad inom Tryggare Malmö då det kan förekomma kopplingar till arbetslivskriminalitet och välfärdsbrott, människoexploatering, fallolyckor (dödsfall) och ekonomisk brottslighet. Flera kontroller har resulterat i förbud och straffavgifter från Arbetsmiljöverket och utredningar från Skatteverket. Miljöförvaltningens fokus har varit på hantering av bygg- och rivningsavfall, att avfallsslagen sorteras ut och lämnas till godkända avfallsmottagare, samt att farligt avfall hanteras korrekt och rapporteras till Naturvårdsverkets avfallsregister.

Bild 1. Utklipp från Sveriges Radios rapportering om brottslighet kopplat till fritryolja.

Exempel på ett ärende om avfallsverksamhet under året

Insamling och försäljning av spillfett (använd mat- och fritryolja från restauranger) är en marknad som omsätter betydande summor varje år. Detta har de senaste åren dragit till sig oseriösa aktörer med ett upplägg som går ut på att köra runt till restauranger och gatukök där de antingen stjälar fettunnorna eller hämtar tunnorna

genom olagliga avtal med livsmedelsföretagarna. Det är inte ovanligt att aktörerna även klär sig i liknande kläder med liknande logotyper som de etablerade återvinningsföretagen.

Det finns företag i Belgien och Nederländerna som tar emot fett mot ersättning för att sedan återvinna det till bland annat biobränsle genom en reningsprocess som innebär att det inte längre klassas som avfall. Eftersom biobränslen får en allt större betydelse i samhället finns det därför ekonomiska incitament för oseriösa företag att komma in på marknaden genom olovlig insamling och/eller stöld av spillfett.

Miljöförvaltningen tog under 2025 emot klagomål om olovlig hämtning och stölder av spillfett. Bakgrunden till klagomålet är att spillfett klassas som hushållsavfall. I Malmö har VA Syd ensamrätt på hämtning av hushållsavfall. VA Syd kan i sin tur ha avtal med andra auktoriserade företag för hämtning av fett. I Malmö är det endast ett företag som har direktavtal med VA Syd för insamling av spillfett.

Miljöförvaltningen har inte identifierat några aktörer som hämtar spillfett olovligen som är belägna i Malmö kommun och därmed står under nämndens tillsyn som behörig kontrollmyndighet. Av den anledningen genomfördes en kontrollinsats riktad mot restauranger och gatukök där det undersöktes vilka företag som samlade in deras spillfett.

Totalt kontrollerades 14 verksamheter. På fyra av dessa kunde det konstateras att spillfettet lämnades till företag som inte hade avtal med VA Syd.

Med stöd av både livsmedelslagen och miljöbalken kunde miljöförvaltningen förbjuda verksamheter som inte hade tillstånd för insamling och transport av kommunalt avfall med vite på 20 000 kronor.

Genom miljöförvaltningens åtgärder har de illegala aktörernas brottvinster minskat. Inför kontrollinsatserna har miljöförvaltningen samverkat med andra myndigheter.

2.8 Transportörer och speditörer

Trafikkontroller har visat sig vara en effektiv metod för att arbeta uppsökande och hitta verksamheter och aktörer inom branschen som inte följer gällande lagstiftning. Vid de flesta tillfällen deltar Kronofogden, Polisen, Arbetsmiljöverket och miljöförvaltningen. Polisen ser trafikkontroller som ett viktigt verktyg för trafiksäkerhet och brottsbekämpning. Exempelvis genom ny lagstiftning om så kallat förverkande som gör det möjligt för polisen att beslagta kriminellas egendom utan misstanke om specifikt brott. I kombination med trafikkontroller är det ett effektivt sätt för polisen att upptäcka och slå mot den organiserade brottsligheten.

Miljöförvaltningens resultat 2025

Under året har antalet tillfällen då tillsynen av avfallstransporter skalats upp. Totalt kontrollerades avfallstransporter vid sju olika tillfällen vilket från miljöförvaltningens sida totalt har resulterat i 51 ärenden. Flera av kontrollerna har lett till att miljösanktionsavgift dömts ut på grund av avsaknad av transportdokument och felaktiga uppgifter i transportdokumentet. Totalt har 13 beslut om miljösanktionsavgift fattats motsvarande 65 000 kronor. Utöver detta har tillsynen lett till fem åtalsanmälningar:

- 3 åtsalsanmälningar om otillåten avfallstransport
- 2 åtsalsanmälningar för att ha lämnat avfall till icke-godkänd mottagare

Kontrollerna har även lett till att nya otillåtna avfallsverksamheter upptäckts eller att avfall från bygg- och rivningsbranschen som inte följer kraven på sortering upptäckts. Miljöförvaltningen har även kunnat tipsa flera andra kommuner om verksamheter som transporterar avfall utan tillstånd. Kontrollerna har även lett till åtsalsanmälan från miljöförvaltningen för transport av avfall utan tillstånd och för att ha lämnat avfall till icke-godkända mottagare.

Exempel avfallstransporter

I samband med att avfallstransporter kontrollerades tillsammans med Länsstyrelsen Skåne, Polisen och Kronofogden på Lernacken under Operation Gripen stoppades ett fordon från Nederländerna. I fordonet fanns elektronikavfall som skulle exporteras till Nederländerna.

Bolaget som utförde transporten hade varken tillstånd för att yrkesmässigt transportera avfall eller transportdokument över transporten. Vidare hade de inte meddelat Naturvårdsverket om transporten och saknade därför CMR-dokument för att exportera avfallet utomlands. Vid kontrollen deltog Länsstyrelsen Skåne, som stoppade transporten och förbjöd avfallet från att lämna Sverige.

Vid dessa kontroller kan en avfallstransport leda till flera ärenden. Eftersom bolaget inte hade yrkesmässigt tillstånd för att transportera avfallet gjorde miljöförvaltningen en åtsalsanmälan. Det fanns inte heller någon godkänd mottagare, vilket resulterade i två åtsalsanmälningar mot de bolag som lämnat avfallet till transportören. Även Länsstyrelsen Skåne åtsalsanmälde bolaget för otillåten export av avfall. Totalt ledde transporten till fyra olika åtsalsanmälningar. Eftersom det inte heller fanns något upprättat transportdokument utfärdades även ett beslut om miljösanktionsavgift mot transportbolaget på 5 000 kronor.

2.9 Olovliga boenden

Under det gångna året har bilden att det finns en tydlig koppling mellan arbetslivskriminalitet och olovliga boenden bekräftats. En stor del av de boenden som upptäckts har legat i direkt anslutning till arbetsplatser såsom verkstäder, butiker, hygieniska behandlingslokaler, grossister samt restauranger. En betydande del av dessa återfinns i industrifastigheter.

Arbetet med olovliga boenden omfattar inte bara uppsökande tillsyn utan en stor del av tiden går åt till att bedriva inventering och kartläggning av bostads- och industriområden runt om i Malmö. Det är vanligt att tips kommer in från allmänheten och andra myndigheter som uppmärksammar undermåliga och olovliga boenden i anslutning till verksamheter eller i flerbostadshus.

En av utmaningarna i arbetet med tillsynen av olovliga boenden är att det ofta är relativt enkelt för verksamheter eller fastighetsägare att tillfälligt avlägsna privata tillhörigheter och inredning för bostadsändamål, för att efter ett uppföljande tillsynsbesök återställa utrymmet till ett olovligt boende. Ett av de effektiva verktygen som finns inom Tryggare Malmö för att motverka denna problematik är att stadsbyggnadskontoret, med stöd av plan- och bygglagen, kan ställa krav på att

inredning som möjliggör boendet tas bort, till exempel krav på att kök och toaletter rivs eller att väggar slås ut, det vill säga mer permanenta åtgärder. Konsekvensen för fastighetsägare som inte gör rättelse blir kännbara byggsanktionsavgifter. Att myndigheter kan samarbeta och komplettera varandra är ofta en avgörande faktor i arbetet mot olovliga boenden.

Miljöförvaltningens, stadsbyggnadskontorets och Räddningstjänstens Syds resultat 2025

- Miljöförvaltningen har dömt ut totalt 21 bostäder
- Genom stadsbyggnadskontorets tillsyn har 58 bostäder upphört
- Räddningstjänsten Syd har förbjudit totalt 10 bostäder

2.10 Offentliga och illegala lokaler

Tillsyn av samlingslokaler är ett område som Tryggare Malmö har haft ett särskilt fokus på sedan start. Många samlingslokaler som påträffas vid tillsyn uppvisar betydande brister och bedöms vara otillåtna på grund av sin utformning eller användning. Bristerna kan avse allt från inomhusmiljön och avsaknad av bygglov till att lokalen inte uppfyller brandskyddsbestämmelser. Tillsynen är fortsatt mycket angelägen, bland annat med tanke på den ödesdigra nattklubbsbranden i Schweiz under nyår 2025. Det kan även förekomma brister i hur lokalerna används: rökning i en rökfri miljö, alkohol- och tobaksförsäljning utan tillstånd eller indikation om olovliga spel. Flera av dessa lokaler har även kopplingar till organiserad brottslighet.

Liksom tidigare år utgör många av de samlingslokaler som besökts återkommande verksamheter, men vissa nya har tillkommit. Det rör sig framför allt om olika vattenpiscacaféer som fortsätter bedriva verksamhet trots flertalet vitesutdömanden.

Att åsidosätta tobakslagen sammanfaller ofta med att andra myndighetskrav ignoreras, vilket gör gemensamma tillsynsbesök till ett särskilt effektivt verktyg. Genom det nära samarbetet inom ramen för Tryggare Malmö kan tillsynen bedrivas uthålligt och konsekvent. På så sätt bidrar arbetet till att samlingslokaler i Malmö är säkra, trygga och hälsosamma miljöer för allmänheten.

Miljöförvaltningens och stadsbyggnadskontorets resultat 2025

- Totalt 1 275 000 i utdömande av vite
- Totalt 17 samlingslokaler som upphört med stöd av Plan- och bygglagen (210:900)

3. Reflektioner och slutsatser

3.1 Kommunens roll i det brottsförebyggande arbetet

Tryggare Malmö och de myndigheter som arbetar med regeringsuppdraget mot arbetslivskriminalitet (A-krim/AKC) har under 2025 utvecklat samarbetet och tagit steg framåt jämfört med 2024 i att stärka och komplettera varandra i gemensamma tillsynsinsatser. Det är dock fortfarande tydligt att arbetet med regeringsuppdraget medför att de myndigheter som sedan tidigare hade begränsade resurser för myndighetsgemensam tillsyn, nu fått ännu mindre tid till att medverka i lokal myndighetssamverkan. Det är viktigt att fortsätta arbetet med att utveckla samarbetet ytterligare.

Förhoppningsvis kan den nya lagen om sekretessbrytande bestämmelser som började gälla den 1:e december 2025 bana väg för ett stärkt samarbete mellan kommuner och myndigheter under 2026. Lagen gäller samtliga myndigheter, inklusive kommuner och regioner, samt privata aktörer som omfattas av offentlighets- och sekretesslagen. Till skillnad från tidigare reformer är informationsutbytet inte begränsat till ett ensidigt flöde, utan uppgifter kan även lämnas från brottsbekämpande verksamhet till andra myndigheter och direkt mellan myndigheter utan brottsbekämpande uppdrag (Socialstyrelsen 2025). Detta innebär att alla myndigheter, kommuner och regioner ges möjlighet att dela information i syfte att förebygga, motverka, upptäcka och utreda brott, felaktiga utbetalningar, fusk och andra former av regelöverträdelser.

Tryggare Malmös tillsyn har medfört att barn och unga i Malmö fått större tillgång till rökfria samlingslokaler som är säkra att vistas i. Genom insatser mot olovliga och olämpliga bostäder har denna grupp också fått större tillgång till skäliga och hälsosamma boenden som gagnar deras hälsa.

Det myndighetsgemensamma samarbetet i Tryggare Malmö har genomförts utifrån ett barnrättsperspektiv med fokus på barnets bästa i insatserna, för att främja barn och ungas rätt till bästa möjliga hälsa, liv och utveckling.

Insatserna som har genomförts i Tryggare Malmö är även en del av nämndens åtgärder i handlingsplanen Fri från våld och en del av nämndens arbete enligt Policyn för mänskliga rättigheter. Den tillsyn som har skett i riskmiljöer sedan handlingsplanen antogs av kommunfullmäktige 2022 har resulterat i över 90 anmälningar om misstänkt människohandel till polisen.

3.2 Delgivning

För rättssäkerheten är det avgörande att den som berörs av ett myndighetsbeslut har fått del av relevant information och haft möjlighet att yttra sig. Delgivning är därför en skyldighet och som huvudregel en förutsättning för att ett beslut ska kunna verkställas. Samtidigt innebär detta betydande utmaningar i arbetet mot oseriösa verksamheter.

De verksamheter som Tryggare Malmö identifierar och utreder använder ofta avancerade och medvetna brottsupplägg.

Ur miljöförvaltningens perspektiv kan dessa aktörer vinna tid genom att försvåra delgivningen, vilket tvingar förvaltningen att ta till alternativa tillvägagångssätt som är både tidskrävande och kostnadsdrivande. Problemen förstärks av oklara bolagsstrukturer, frekventa bolagsbyten, felaktiga adressuppgifter och användning av målvakter, vilket ytterligare komplicerar utredningsarbetet. De verktyg som miljöförvaltningen i dag förfogar över är inte tillräckliga för att säkerställa effektiv delgivning.

När delgivning inte kan genomföras finns möjlighet att begära hjälp av stämningsman, men omkring var tredje sådan begäran misslyckas. Mot denna bakgrund efterfrågar miljöförvaltningen en översyn av delgivningsregelverket samt ett tydligare ansvar för verksamhetsutövare att vara tillgängliga för kontakter från myndigheter.

3.3 Geografiska begränsningar och kontroller mellan kommuner och landsgränser

Handel mellan företag sker ofta över kommun-, region- och nationsgränser, medan kommunala kontrollmyndigheters register är begränsade till den egna kommunens gränser. Oseriösa aktörer är väl medvetna om detta och utnyttjar begränsningarna. Om en verksamhet förbjuds i en kommun kan den relativt enkelt flytta sin verksamhet till en annan och fortsätta tills den eventuellt upptäcks där. Eftersom få kommuner bedriver ett systematiskt uppsökande tillsynsarbete i samma omfattning som Malmö, sker tillsynen ofta endast av anmälda verksamheter eller efter tips från allmänheten.

Miljöförvaltningen ser därför ett tydligt behov av ökad nationell samordning och av att fler kommuner arbetar på liknande sätt för att effektivt kunna motverka fusk och brottslighet som rör sig över kommun- och landsgränser. Därutöver krävs stärkt internationellt samarbete, särskilt inom Europa, eftersom kontrollen av transporter i huvudsak är begränsad till de egna nationsgränserna. Samarbetet med det danska Rejseholdet kring livsmedelsfusk är ett exempel på ett framgångsrikt internationellt samarbete.

4. Referenser

4.1 Källförteckning

Brottsförebyggande rådet (2010). *Lokal organiserad brottslighet: En handbok om motåtgärder*. Stockholm. Brottsförebyggande rådet.

Polismyndigheten, Nationella operativa avdelningen (2025). *Myndighetsgemensam lägesbild organiserad brottslighet 2025: Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten*. Stockholm. Dnr: A022.594/2024

Polismyndigheten, Polisregion Stockholm, Regionkansliet, Operativ Verksamhetsstyrning (2024). *Den kriminella ekonomin; Introduktion och översikt*. Stockholm. Dnr: A442.181/2024, saknr 423.

Socialstyrelsen (2025) *En ny sekretessbrytande bestämmelse för att motverka brottslighet, felaktiga utbetalningar och fusk*. Meddelandeblad Nr 13/2025. Socialstyrelsen. Artikel nr: 2025-11-9929.

Åklagarmyndigheten (2024). Satsning mot avfallsbrottslighet. [Satsning mot avfallsbrottslighet | Åklagarmyndigheten](#) Åklagarmyndigheten. [Hämtad: 2026-01-20]